

UP Board Solutions for Class 8 Sanskrit Chapter 4 वर्धमानः महावीर

अभ्यासः

प्रश्न 2.

एकपदेन उत्तरत

(क) वर्धमानमहावीरस्य पितुः नाम किम् आसीत्?

उत्तर

सिद्धार्थः।

(ख) वर्धमानमहावीरस्य मातुः नाम किम् आसीत्?

उत्तर

त्रिशला।।

(ग) जैनधर्मानुसारेण त्रिरत्नोपासनया जनाः किं लभन्ते?

उत्तर

मोक्षं।।

(घ) जैनधर्मस्य अन्तिमः तीर्थङ्करः कः आसीत्?

उत्तर

वर्धमानः महावीरः।

प्रश्न 3.

पूर्णवाक्येन उत्तरत

(क) महावीरः कति वर्षाणि यावत् जैनधर्मस्य प्रचारम् अकरोत्?

उत्तर

महावीरः त्रिंशत् वर्षाणि यावत् जैनधर्मस्य प्रचारम् अकरोत्।

(ख) महावीरस्य जन्म कत्र अभवन?

उत्तर

महावीरस्य जन्म वैशाली नगरे कुण्डग्रामे अभवत्।

(ग) महावीरस्य पुत्र्याः नाम किम् आसीत्?

उत्तर

महावीरस्य पुत्र्याः नाम प्रियदर्शिनी आसीत्।

(घ) जैनमतानुसारेण महावीरात् पूर्व कति तीर्थङ्कराः अभवन्?

उत्तर

जैनमतानुसारेण महावीरात् पूर्व त्रयोविंशति तीर्थङ्कराः अभवन्।

प्रश्न 4.

प्रश्नानामुलराणि लिखत

(क) कानि पञ्चमहाव्रतानि सन्ति?

उत्तर

सत्य-अहिंसा-अस्तेय-ब्रह्मचर्य-अपरिग्रह।

(ख) त्रिरत्नानि कानि सन्ति?

उत्तर

सम्यक्-दर्शनम्, सम्यक्-ज्ञानम्, सम्यक्-चरित्रम्।

(ग) महावीरस्य उपदेशैः के के प्रभाविताः अभवन्?

उत्तर

साधारणजनैः सह बिम्बसार-अजातशत्रुप्रभृतयो राजानः अपि महावीरस्य उपदेशैः प्रभावितः अभवन्।

(घ) महावीरस्य मनसः विकलतायाः कानि कारणानि आसन्?

उत्तर

समाज प्रचलितः आडम्बरः, वगभदः, जीवहिंसा च तस्य मनसः विकलतायाः कारणानि आसन्।

प्रश्न 5.

मजूषातः क्रियापदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत (पूरा करके)-

उत्तर

(क) महावीरः जैनधर्मस्य श्रेष्ठः महापुरुषः आसीत्।

(ख) महावीरस्य जन्म वैशालीनगरस्य कुण्डग्रामे अभवत्।।

(ग) जैनधर्मस्य प्रचारं महावीरः उत्साहेन अकरोत्।।

(घ) त्रिंशद्वर्षवयसि मोहमायां परित्यज्य महावीरः संन्यासं गृहीतवान्।।

प्रश्न 6.

अधोलिखित-पदेषु सन्धि-विच्छेदं कुरुत (सन्धि-विच्छेद करके)-

उत्तर

शब्द		सन्धि-विच्छेद
मतानुसारेण	=	मत + अनुसारेण
इत्यासीत्	=	इति + आसीत्
उपदेशानुसारेण	=	उपदेश + अनुसारेण
त्रिरत्नोपसनया	=	त्रिरत्न + उपसनया

प्रश्न 7.

हिन्दीभाषायाम् अनुवादं कुरुत (अनुवाद करके)

(क) महावीरः जैनधर्मस्य अन्यतमः श्रेष्ठो महापुरुषः आसीत्।

उत्तर

अनुवाद-महावीर जैन धर्म के अन्यतम श्रेष्ठ महापुरुष थे।

(ख) बाल्यकाले तस्य नाम वर्धमान इत्यासीत्।

उत्तर

अनुवाद-बचपन में उनका नाम वर्धमान था।

(ग) वर्धमानः बाल्यकालादेव विरक्त आसीत्।

उत्तर

अनुवाद-वर्धमान बचपन से ही विरक्त थे।

(घ) स इन्द्रियाणि सन्नियम्य जिनोऽभवत्।

उत्तर

अनुवाद-वे इन्द्रियाँ वश में करके 'जिन' बन गए।

प्रश्न 8.

संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत (अनुवाद करके)

(क) वर्धमान महावीर जैनधर्म के चौबीसवें तीर्थंकर थे।

उत्तर

अनुवाद-वर्धमानः महावीरः जैन धर्मस्य चतुर्विंशः तीर्थङ्करः आसीत्।

(ख) महावीर की माता का नाम त्रिशला था।

उत्तर

अनुवाद-महावीरस्य मातुः नाम त्रिशला आसीत्।

(ग) पत्थर में भी प्राण है।

उत्तर

अनुवाद-प्रस्तरेषु अपि प्राणाः सन्ति।।

(घ) उस समय वे तीस वर्ष के थे।

उत्तर

अनुवादे-तस्मिन् समये सः त्रिंशद्वर्षवयस्क आसीत्।